

Sygn. akt I ACa 585/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Krzysztof Chojnowski
Sędziowie	:	SA Bogusław Dobrowolski (spr.) SA Jarosław Marek Kamiński
Protokolant	:	Izabela Lach

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2019 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Banku S.A. w W.**

przeciwko **P. P. i N. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 31 maja 2019 r. sygn. akt I C 697/18

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 8.100 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.**

(...)

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank S.A. w W. wniósł o zasądzenie od pozwanych N. P. i P. P. kwoty 205.483,21 zł z umownymi odsetkami od kwoty 190.634,42 zł w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP w stosunku rocznym, nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 28 września 2018r. do dnia zapłaty; z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 463,35 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty; z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 14.385,44 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów sądowych.

Powód wskazał, że strony zawarły umowę kredytu hipotecznego, zaś strona pozwana nie wywiązała się z terminowego dokonywania spłat. W związku z brakiem zaległych rat, powód wypowiedział przedmiotową umowę stawiając całą należność w stan wymagalności. Strona pozwana nie uregulowała należności do dnia sporządzenia pozwu. Na roszczenie powoda składa się kwota 190.634,42 zł tytułem niespłaconego kapitału, kwota 463,35 zł tytułem odsetek umownych za okres korzystania z kapitału w wysokości 3,94% od dnia 29 grudnia 2017r. do dnia 19 października 2018r., kwota 14.385,44 zł tytułem odsetek za opóźnienie w wysokości 10% od dnia 29 grudnia 2017r. do dnia 27 września 2018r.

Pozwani N. P. i P. P. wnieśli o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów procesu. Podnieśli zarzut nieudowodnienia roszczenia co do zasady i wysokości ponieważ wyciąg z ksiąg banku nie może być traktowany jako dowód na istnienie i wysokość zobowiązania pozwanych, nieudowodnienia, że doszło do skutecznego zawarcia umowy (powód nie wykazał uprawnienia osób, które złożyły podpisy pod umową, do podejmowania tego typu czynności). Pozwani zakwestionowali także wymagalność roszczenia dochodzonego przez powoda wskazując, że powództwo jest przedwczesne. Ponadto wypowiedzenie zostało dokonane z zastrzeżeniem warunku co prowadzi do uznania, że nie mogło ono wyrzucić swego skutku. Wypowiedzenie nie wskazuje także na okoliczności, które legły u jego podstaw i nie ma możliwości weryfikacji czy wypowiedzenie było uzasadnione. Powód nie wykazał także aby osoby, które je podpisały, podobnie jak i podpisujące wezwania do zapłaty, były uprawnione do takich czynności. Powodowie zarzucili, że w umowie kredytu jako adres korespondencyjny wskazali inny adres niż ten, na który zostało wysłane wypowiedzenie. Powód nie wykazał zaś, że wypowiedzenie dotarło do pozwanych w taki sposób aby mogli się zapoznać z jego treścią. Pozwani zakwestionowali także wysokość dochodzonego roszczenia, w tym roszczenia odsetkowego oraz zasadność naliczania opłaty z tytułu ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 31 maja 2019 r. oddalił powództwo oraz obciążył powoda kosztami procesu na rzecz pozwanych. Według ustaleń tego Sądu strony w dniu 11 września 2013 r. zawarły umowę kredytu hipotecznego, na podstawie której Bank udzielił pozwany kredyt w wysokości 210.000 zł, w tym 209.500 zł na zakup nieruchomości i 500 zł na refinansowanie zadatku oraz umowę pożyczki hipotecznej w wysokości 11.805,37 zł, w tym 278,64 zł na sfinansowanie opłat około kredytowych, 2.100 zł tytułem ubezpieczenia grupowego na życie, 3.327,08 zł na opłatę za objęcie ubezpieczeniem na wypadek utraty pracy, 3.216,18 zł na opłatę za objęcie ubezpieczeniem Zdrowy Kredyt oraz 2.883,47 zł za opłatę za objęcie ubezpieczeniem nieruchomości.

Pozwani zobowiązali się do spłaty kredytu i pożyczki w 360 miesięcznych ratach, płatnych do 7 dnia każdego miesiąca. Strony ustaliły, że w przypadku opóźnienia w terminowym regulowaniu rat, Bank będzie mógł pobierać od kwoty niespłaconych zobowiązań odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP.

W umowie strony zastrzegły możliwość wypowiedzenia umowy z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia min. w razie niedotrzymania przez kredytobiorcę któregokolwiek z warunków udzielenia kredytu lub pożyczki albo opóźnienia kredytobiorcy z zapłatą w całości lub części dwóch rat po uprzednim wezwaniu do spłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania. W umowie z dnia 11 września 2013r. pozwani jako swój adres do korespondencji wskazali O., ul. (...). W Regulaminie kredytowania hipotecznego (...) Bank S.A., stanowiącym załącznik i integralną część umowy kredytobiorcy, zobowiązani zostali do każdorazowego informowania Banku o wszelkich zmianach adresu do korespondencji, zaś Bank oświadczył, że będzie prowadził korespondencję z kredytobiorcą (pożyczkobiorcą) wykorzystując adres do korespondencji wskazany przez te osoby. W związku z powstaniem zaległości w spłacie kredytu i pożyczki Bank pismem z dnia 18 sierpnia 2017 r. wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 1.059,12 zł tytułem należności kapitałowej, kwoty 1.276, 54 zł tytułem odsetek umownych, kwoty 16,71 zł tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej, kwoty 12,76 zł tytułem kosztów - pod rygorem wypowiedzenia umowy w terminie 14 dni roboczych od dnia doręczenia wezwania. Jednocześnie wskazał w piśmie na możliwość złożenia w terminie 14 dni wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Pismo zostało wysłane do pozwanych na adres ul. (...), (...)-(...) O..

Z uwagi na niezastosowanie się do wezwania powód pismem z dnia 8 listopada 2017 r. wypowiedział pozwany umowę kredytu/pożyczki z zachowaniem 30 -dniowego okresu wypowiedzenia liczonego od dnia doręczenia pisma.

Powód wskazał przy tym, że rozważył możliwość cofnięcia oświadczenia o wypowiedzeniu w przypadku uregulowania w okresie wypowiedzenia całości zaległości, tj. kwoty 1620,33 zł tytułem należności kapitałowej, kwoty 1269,55 zł tytułem odsetek umownych, kwoty 18,25 zł tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie oraz kwoty 3,54 zł tytułem kosztów. Powyższe pismo zostało wysłane na adres ul. (...), (...)-(...) O. i awizowane - nie zostało odebrane przez pozwanych w terminie.

Po okresie wypowiedzenia, powód pismem z dnia 29 grudnia 2017r. wezwał pozwanych do zapłaty w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania całości należności obejmującej kwotę 193.915,93 zł tytułem należności kapitałowej, kwotę 463,35 zł tytułem odsetek umownych, kwotę 4,02 zł tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej, kwotę 3,54 zł tytułem kosztów. Powyższe pismo zostało wysłane na adres ul. (...), (...)-(...) O..

W dniu 28 września 2018r. Bank wystawił wyciąg ze swoich ksiąg, w którym stwierdził, że zadłużenie pozwanych z tytułu umowy kredytu i pożyczki wynosi 205.483,21 zł, w tym 190.634,42 zł tytułem kapitału, 463,35 zł tytułem odsetek umownych za okres korzystania z kapitału oraz 14.385,44 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie .

Sąd Okręgowy powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie przedłożonych przez powoda dokumentów, których prawdziwość nie została skutecznie zakwestionowana. Sąd Okręgowy następnie wskazał na art. 75 ust. 1 i 2 i art. 75 c ust. 1-6 prawa bankowego. W kontekście tych przepisów zauważył, że pozwani podnieśli zarzut braku skuteczności wypowiedzenia umowy i ten zarzut podzielili. Zarówno wezwanie do zapłaty jak i informacja o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia oraz wypowiedzenie umowy o kredyt zostało wysłane do pozwanych na niewłaściwy adres i nie zostało wykazane aby pozwani się z nimi zapoznali bądź mieli taką możliwość. Pozwani w umowie kredytu/pożyczki wskazali jako swój adres do doręczeń ul. (...), (...)-(...) O. i na ten adres- do czasu wskazania innego adresu- Bank był zobowiązany dokonywać doręczeń. Również w Regulaminie kredytowania hipotecznego (...) Bank S.A. stanowiącym załącznik i integralną część umowy kredytobiorcy zobowiązani zostali do każdorazowego informowania banku o wszelkich zmianach adresu do korespondencji (§ 6 i 12 , § 20 pkt 2), zaś Bank oświadczył, że będzie prowadził korespondencję z kredytobiorcą (pożyczkobiorcą) wykorzystując adres do korespondencji wskazany przez te osoby (§ 20 pkt 1). Bez znaczenia było, że Bank dokonywał doręczeń na adres kredytowanej nieruchomości czy też na adres, pod którym pozwani w chwili obecnej zamieszkują. Bezsporne było, że pozwani pismo, w którym została wypowiedziana umowa nie odebrali, i że pismo to wysłane zostało na niewłaściwy adres i niezgodnie z uregulowaniami łączącej strony umowy i regulaminu. Nie zostało wykazane też aby pozwani odebrali wcześniejsze (i późniejsze) wezwanie do zapłaty, które również były wysyłane na niewłaściwy adres. Według Sądu Okręgowego pozwani nie mieli obowiązku przebywać pod adresem, pod którym są zameldowani czy też pod adresem kredytowanej nieruchomości i po to wskazywany jest adres do doręczeń aby pod ten adres doręczeń dokonywać. Powód był zobowiązany do dokonywania doręczeń na adres wskazany przez pozwanych zgodnie z uregulowaniami łączącymi strony umowy i Regulaminu. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że zarówno wezwanie do zapłaty jak i wypowiedzenie umowy nie zostały skutecznie doręczone pozwanym. Nie zostały wypełnione akty staranności, do których Bank jest zobowiązany na podstawie przepisów prawa i postanowień łączącej strony umowy (informacja o możliwości restrukturyzacji, wezwanie do zapłaty zaległości), zaś oświadczenie o wypowiedzeniu umowy nie zostało pozwanym skutecznie złożone. Dlatego Sąd Okręgowy uznał, że powództwo należy uznać za przedwczesne. Brak jest podstaw do potraktowania pozwu jako wypowiedzenia umowy- w pozwie bowiem brak jest szczegółowego odniesienia do przyczyn wypowiedzenia, wskazania zadłużenia uzasadniającego wypowiedzenie. Nawet gdyby jednak przyjąć taką koncepcję to i tak powództwo należałoby oddalić z uwagi na brak uprzedniego wezwania pozwanych do zapłaty w określonym terminie i nie poinformowania o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia (wysłanie na błędny adres jest równoznaczne pod względem skutków z brakiem wezwania do zapłaty i informacji o restrukturyzacji).

Sąd Okręgowy ubocznie wskazał, że w świetle dokumentów przedłożonych do akt sprawy, w tym rozliczenia kredytu, pozwani posiadali zadłużenie uprawniające bank do wypowiedzenia umowy kredytu. Na okoliczność zadłużenia pozwanych Bank przedłożył wyciąg z ksiąg banku oraz historię spłaty kredytu. Z dokumentów tych wynika zarówno wysokość należności kapitałowej - jak i odsetkowej - na dzień złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu. W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do kwestionowania tych wyliczeń. Pozwani nie wykazali, aby dokonali spłaty kredytu w większym rozmiarze niż uwzględniona przez powoda, choć to na nich ciążył obowiązek dowodzenia zgodnie

z art. 6 k.c. Nie był zasadny zarzut pozwanych aby wypowiedzenie zostało złożone pod warunkiem. Oświadczenie złożone przez powoda jest stanowcze i nie zawiera warunku (a jedynie informację o możliwości cofnięcia go w razie spłaty zadłużenia). Wobec jednak braku doręczenia oświadczenia o wypowiedzeniu w taki sposób, aby pozwani mogli się z nim zapoznać (a wcześniej braku doręczenia wezwania do zapłaty i informacji o możliwości restrukturyzacji zadłużenia), wypowiedzenie umowy jest bezskuteczne.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 kpc. Apelację od tego wyroku wywiódł powód. Zaskarżył go w całości i zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie: 1) art. 61 k.c. przez jego wadliwą wykładnię polegającą na przyjęciu, że realizacja przesłanek tego przepisu wymaga dokonania doręczenia na adres korespondencyjny, a nie na adres zamieszkania; 2) art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. przez przyjęcie, że samo zaprzeczenie doręczeniu przesyłek jest wystarczające do stwierdzenia, że adresat nie mógł zapoznać się z ich treścią. Na podstawie tych zarzutów powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Pozwani domagali się oddalenia tej apelacji.
Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: Apelacja powoda jest nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji o nieskuteczności wypowiedzenia przez powoda umowy kredytu i pożyczki z dnia 11 września 2013 r. z uwagi na skierowanie oświadczenia woli w tym przedmiocie na nieprawidłowy adres pozwanych. Sąd Okręgowy oddalając powództwo nie naruszył w tym względzie art. 61 § 1 k.c. Zgodnie z § 8 ust.1 a umowy stron Bank ma prawo wypowiedzieć tę umowę, między innymi, w przypadku niewykonania lub nieterminowego regulowania przez kredytobiorców zobowiązań wobec Banku, to jest w przypadku, gdy kredytobiorca zalega w całości bądź części z zapłatą dwóch rat kredytu i/lub pożyczki i pomimo wezwania nie spłaci zaległości w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Stosownie do § 9 pkt. 4 c ppkt. VIII pozwani wskazali adres do doręczeń podany w części szczególnej umowy, to jest: (...) (...) O., ul. (...) (k. 24, 29-30). Zgodnie z § 20 pkt. 1 Regulaminu kredytowania Banku, stanowiącego załącznik do umowy, Bank zobowiązany był prowadzić korespondencję z kredytobiorcami (pożyczkodawcami) wykorzystując adres do korespondencji wskazany przez te osoby (k. 79 odw.). Bezsporne w sprawie jest, że powód skierował do pozwanych oświadczenia z dnia 18 sierpnia 2017 r. i z dnia 8 listopada 2017 r. dotyczące wezwania do zapłaty zaległości oraz wypowiedzenia umowy pod inny adres: (...) (...) O., ul. (...). Przesyłki zawierające te oświadczenia zostały zwrócone, jako niepodjęte w terminie (k. 32 – 39). Spór między stronami aktualnie koncentruje się wokół kwestii skuteczności złożenia tych oświadczeń w kontekście art. 61 § 1 k.c. Ma to zasadnicze znaczenie dla oceny wymagalności wierzytelności powoda, będącej przedmiotem powództwa. W piśmiennictwie dokonano kwalifikacji prawnej art. 61 § 1 ad. 1 k.c. Wyjaśniono, że przepis ten nie wyłącza możliwości innego uregulowania kwestii złożenia oświadczenia woli innemu podmiotowi w drodze umowy, ze skutkami między stronami umowy (Z. R., (...), L.). Przedstawiciele doktryny reprezentują zgodny pogląd o dyspozytywnym charakterze komentowanego przepisu. Oznacza to, że strony mogą w drodze czynności prawnej ustalić, że w stosunkach pomiędzy nimi obowiązywać będzie inny moment przesądzający o skutecznym złożeniu oświadczenia woli. Ma to miejsce najczęściej w umowie albo w akcie regulującym strukturę i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych (umowa spółki, statut). Ustalenie takie musi się jednak mieścić w granicach swobody dokonywania czynności prawnych, wyznaczanych m.in. ustawą, naturą stosunku prawnego oraz zasadami współżycia społecznego (M. Gutowski: Komentarz do art. 61 k.c. oraz cytowane tam stanowiska innych autorów, Legalis). Zdaniem Sądu Apelacyjnego przedstawione poglądy powinny być wzięte pod uwagę przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. Z niewadliwych ustaleń Sądu I instancji wynika, iż powód skierował do pozwanych wezwanie do zapłaty zaległości w spłacie kredytu i informację o możliwości złożenia wniosku o jego restrukturyzacji oraz oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu i pożyczki na inny adres, niż ten wskazany w umowie. Zatem Bank naruszył łączący strony stosunek prawny, który został przez strony ukształtowany w tym zakresie z uwagi na dyspozytywny charakter art. 61 § 1 k.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego sankcją za naruszenie przedmiotowej umowy w tej części powinna być nieskuteczność czynności przedsięwziętej wbrew woli stron. W konsekwencji skierowanie przez Bank pisemnych oświadczeń woli na inny adres, nie wskazany w umowie, nie wywołało zamierzonego przez powoda skutku i nie doprowadziło do powstania dochodzonego w sprawie roszczenia o zapłatę niespłaconego przez pozwanych kapitału

wraz z odsetkami. Należy stwierdzić, iż z materiału procesowego nie wynika aby pozwani informowali powoda o zmianie wskazanego w umowie adresu do doręczeń. Z odpowiedzi na pozew pozwani podnieśli, że przedstawione przez Bank dokumenty nie mogą stanowić dowodu na skuteczne postawienie wierzytelności w stan wymagalności. Z kolei w odpowiedzi na apelację stanowczo stwierdzili, że nie odebrali pism, które były do nich kierowane i nie mieli możliwości zapoznania się z ich treścią. Według pozwanych przyczyna kierowania pism na niewłaściwy adres leżała wyłącznie po stronie powoda. Pozwani nadmienili także, iż nie mieli obowiązku przebywać pod adresem, pod którym byli zameldowani, czy też adresem kredytowanej nieruchomości. Sąd Okręgowy wcześniej wskazał na tę argumentację w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Jest ona prawidłowa w kontekście bezspornych okoliczności niniejszej sprawy. Podkreślić należy, iż wobec jednoznacznych postanowień umowy w zakresie adresu do kierowania korespondencji do pozwanych na powodowym Banku spoczywał ciężar wykazania okoliczności usprawiedliwiających jednostronną zmianę tego adresu. Takie okoliczności, wbrew ciężącemu na powodzie obowiązkowi dowodowemu nie zostały przedstawione, a powoływanie się wyłącznie na nadanie korespondencji na inny adres, choćby stanowił adres zameldowania, jest w tym względzie niewystarczające. Powód nie podjął nawet próby zweryfikowania stanowiska pozwanych o niemożności zapoznania się z jego korespondencją inicjując stosowne postępowanie dowodowe w tym kierunku. Dlatego Sąd Apelacyjny uznał za niezasadny zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy także art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. Reasumując, apelacja powoda nie zawierała uzasadnionych podstaw i dlatego została oddalona w oparciu o art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny o kosztach postępowania odwoławczego postanowił zgodnie z art. 98 i 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt. 7 i § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. poz. 1800 ze zm.).

(...)